

Nasname, Vatij û Medyaya Nû ya Kurdî
(Kurdish Identity, Discourse, and New Media)
(Kürt Kimliği, Söylem ve Yeni Medya)

Jaffer SHEYHOLISLAMI*

Wergera Ji Îngîlîzî: Ahmet KAN**

Article Type: Translation Article // Gotara Wergerî

Received // Hatîn: 17.11.2023

Accepted // Pejirandin: 23.11.2023

Published // Weşandin: 29.11.2023

Pages // Rûpel: 101-122

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Citation/Atîf: Sheyholislami, Jaffer (2011), Kurdish Identity, Discourse and New Media, Weşanxaneya Palgrave Macmillan, r 1-19, **Wergera Ji Îngîlîzî:** Kan, Ahmet, Kurdiname, 9, r. 101-122

Plagiarism/Întihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via ithenticate plagiarism website // *Ev gotar herî kêr ji aliyê 2 hakeman va hatiye nirxandin û di malpera întihalê ithenticate ra hatiye derbaskirin.*

Kurte

Çarçoveya teorîk a nasyonalîzmê di pêşgotina pirtûka Jaffer Şeyholislami ya bi Îngîlîzî ya bi navê "Kurdish Nasname, Discourse and New Media" de hatiye kişandin. Di vê çarçoveyê da pênasayên têgînên netew, netewe dewlet û koma etnikî têne dayîn. Paşê jî li ser nasyonalîzm, nasname û nasnameya netewî tê rawestîn. Di bin sernavê "gotar, medya û nasnameya neteweyî" da, li ser rola medyayê di pêkhatina nasnameya neteweyî da tê rawestîn. Di vê beşa destpêkê ya pirtûkê da, aliyê metodolojîkî yê analîza daneyan jî tê nîqaşkirin.

Di dawiya beşa destpêkê da, heşt beşên mayî yê pirtûkê têne nirxandin. Di beşa duyem a pirtûkê da, ravekirin û pênasaya rêbaza Analîz Gotûbêja Rexneyî (CDA) ku di warê teorî da hatiye bikaranîn û rêbaza ku di pirtûkê da hatiye pêşxistin hatiye dayîn. Hate balkişandin ku ev rêbaz sê qonax hene: zimanê medyayê, pratîkên axaftinê û çarçoveya sosyo-çandî, siyasî û dîrokî. Di beşa sêyemîn a pirtûkê de, armanca lêkolîna vê pirtûkê eşkere dibe. Di beşa çarem a pirtûkê de bandora medyaya nû li ser pêkhatina nasnameya neteweyî bi danberheva medyaya girseyî û medyaya nû hatiye vegotin. Di beşên pêncem, şeş û heftem ên pirtûkê da, bi lêkolîna herikîna weşana 168 saetan û bi pirsên cuda ve, politikaya weşanê ya Kurdistan TVyê hatiye lêkolînkirin. Di beşa dawî ya pirtûkê da, li ser encamên ku hatine bidestxistin nirxandin tên kirin.

Kilîtbêje: Nasyonalîzm, nasnameya neteweyî, vatîş, medyaya nû, nasnameya kurdî, Kurdistan TV

Abstract

The theoretical framework of nationalism is drawn in the introduction of Jaffer Sheyholislami's English book titled "Kurdish identity, Discourse and New Media". In this context, definitions of the terms nation, nation state and ethnic group are given. Then, nationalism, identity and national identity are emphasized. Under the heading of national identity discourse and media, the role of the media in the formation of national identity is emphasized. In this introductory section of the book, the methodological aspect of data analysis is also discussed. At the end of the introduction, the remaining eight chapters of the book are reviewed. In the second part of the book, the definition and explanation of the Critical Discourse Analysis (CDA) method used in the field of theory and method developed in the book is given. It is emphasized that this method has three stages: media language, discourse practices and sociocultural, political and historical context. In the third chapter of the book, the purpose of the study in this book is revealed. In the fourth chapter of the book, the impact of the media on the formation of

* Prof. Dr. Jaffer Sheyholislami, Carleton University, Canada, jaffer.sheyholislami@carleton.ca.

** Xwendekarê doktorayê li Zanîngeha Dicleyê, ahmedkani21@gmail.com, Orcid: 0000-0002-4968-3581
(PhD student at Dicle university, Türkiye)

national identity is expressed by comparing mass media and new media. In the fifth, sixth and seventh chapters of the book, Kurdistan TV's broadcast policy is examined by examining a 168-hour broadcast flow with different questions. In the last part of the book, evaluations are made on the results obtained.

Keywords: Nationalism, national identity, discourse, new media, Kurdish identity, Kurdistan TV

Özet

Jaffer Sheyholislami'nin "Kürt kimliği, Söylem ve Yeni Medya" adlı İngilizce kitabının giriş bölümünde nasyonalizmin teorik çerçevesi çizilmektedir. Bu çerçevede ulus, ulus devlet ve etnik grup terimlerinin tanımları verilmektedir. Daha sonra nasyonalizm, kimlik ve ulusal kimlik üzerinde durulmaktadır. Ulusal kimliğin söylemi ve medya başlığı altında medyanın ulusal kimlik oluşumundaki rolü üzerinde durulur. Kitabın bu giriş bölümünde veri analizinin metodolojik yönü de ele alınıyor.

Giriş bölümünün sonunda kitabın geri kalan sekiz bölümü gözden geçiriliyor. Kitabın ikinci bölümünde kitapta geliştirilen teori ve metod alanında kullanılabilecek Eleştirel Söylem Analizi/Critical Discourse Analysis (CDA) yöntemin tanımı ve açıklaması veriliyor. Bu metodun medya dili, söylem pratikleri ve sosyokültürel, politik ve tarihsel bağlam olmak üzere üç aşaması olduğunu vurgulanıyor. Kitabın üçüncü bölümün de ise bu kitapta yer alan çalışmanın amacı ortaya konuluyor. Kitabın dördüncü bölümünde ise kitlesel medya ile yeni medyanın karşılaştırılması yapılarak yeni medyanın ulusal kimlik oluşumu üzerindeki etkisi dile getiriliyor. Kitabın beşinci, altıncı ve yedinci bölümlerinde Kürdistan TV'nin 168 saatlik bir yayın akışı değişik sorularla irdelenerek yayın politikası inceleniyor. Kitabın son bölümünde ise elde edilen sonuçlar üzerinde değerlendirmeler yapılıyor.

Anahtar Kelimeler: Nasyonalizm, ulusal kimlik, söylem, yeni medya, Kürt kimliği, Kürdistan TV

DESTPÊK

Tevî ku çend zanyaran pêşbîniya hilweşîna nasyonalîzmê û netewebûnê di serdema globalbûnê² da kiribûn (Appadurai, 1996; Hobsbawm, 1990),³ jî nasyonalîzm wekî "yek ji hêzên herî bi hêz di cîhana nûjen" da hatiye nasîn (Hutchinson & Smith, 1994, r. 3, binêre Anderson, 1991; Billig, 1995; Hail, 1993; Malesevic, 2006). Digel ku berê nasyonalîzm ji dawîya sedesala hijdehan û pê ve wekî mîmarê netewe-dewleta modern dihat dîtin (Deutsch, 1966, 1953; Gellner, 1997, 1983; Hobsbatvm, 1990, 1988; Kedouri, 1993; Smith, 1998), zêdebûna di deh salên dawî da ji bo hewcedariya nasnameyên kolektîf wekî bersivek tê dîtin. Gelek lêkoler bawer dikin ku nasyonalîzm hêz û çavkaniyek e ku nasnameyên neteweyî hem di netewe-dewletan da bi pêş dixê (Billig, 1995; Calhoun, 1997; Madianou, 2005; Wodak, de Cillia, Reisigl & Liebhart, 2009) û hem jî di nav neteweyên bêdewlet da. (Castells, 1997; Kane, 2000; Guibernau, 1999,1996).

Morley (1992) pêşniyar kiriye ku "avakirin û derketina nasnameyên neteweyî bêyî referansa li ser rola teknolojiya ragihandinê bi rêkûpêk nayê fêm kirin" (r. 267, her weha binêre Silverstone, 1999, r. 19-27; Hroch, 2006). Lêkolîna li ser cihê ragihandinê bi giştî (Deutsch, 1953,1966), û bi taybetî jî ragihandina girseyî, di pêvajoyê û pratîkên avakirina netewe-dewletên modern da hema niv sedsal berê dest pê kir (Anderson, 1991; Innis, 1951; McLuhan,

² Gerdûnîbûn wekî "tevgera tişt, nişan û mirovan di nav herêma û qada navparzemînî da tê fêm kirin. Gerdûnîbûna çandê tevgera her sêyan pêk tîne." (Held et al., 1999, r. 329).

³ Hobsbatvm (1990, r. 182) pêşbîni kir: "Diroka cîhanê ya dawîya sedesala 20. û destpêka sedesala bîst û yekê... dê bê guman wekî diroka cîhanek ku êdî nikare di nav sînoren "netew" û "netewe-dewletan" da bête nivîsandin, wek van. an ji hêla siyasî, an aborî, an çandî, an jî ji hêla zimanî ve dihat pênase kirin. Ew ê wekî 'netew-dewletan' û 'neteweyan' an komên etnîkî/zimanî bi taybetî wekî ku berê xwe didin paşvekişandinê, li ber xwe didin, li hember veavakirina nû ya ser-neteweyî ya cîhanê vediqetin, tene guheztin, an ji cihê xwe dûr dikevin, bibînin."

1962,1964). Di deh salên dawî da, bêtir lêkolîn li ser cîhê medyayê di damezrandin û domandina nasnameyên neteweyî da, di dewletên netewe da disekinîn (Billig, 1995; Drummond, Paterson & Willis, 1993; Madianou, 2005; Price, 1995; Wodak et al., 2009) û di nav neteweyên bê dewlet û hindikahiyên netewî da jî (Castells, 1997; Guibernau, 1999; Hassanpour, 1998; Higgins, 2004; Law, 2001).⁴

Pirsa ku divê were pirsîn ev e ku çima medya di vî warî da ewqas girîng têne dîtin? Bi gotineke din, bikaranîna medyayê çawa beşdarî avakirin û parastina nasnameyên neteweyî dibe? Pirsa ku pir caran nayê pirsîn ev e; belê, tê texmîn kirin ku girêdanên medya, nasyonalîzm û nasnameya neteweyî hene û tiştê ku hemû lêkolêr divê bikin jî ew e ku girêdanan ji xwe ra esas bigirin û nexşeyê wan derxînin (Schlesinger, 1991; Law, 2001). Digel ku gelek lêkolînan armanc kirine ku têkiliya di navbera nasnameya neteweyî û medyayê da diyar bikin, Schlesinger (1991) destnîşan kiriye ku di lêkolînên ragihandinê da netewe û nasnameya neteweyî bi têra xwe nehatine teorîzekirin; di heman demê da, "di edebiyata nasyonalîzmê da, medyaya girseyî bi gelemperî bêteorîzekirî ye" (r. 156). Di 1991ê da, Schlesinger banga ji nû ve nixandina pêwendiya medya û nasyonalîzmê kir. Lêbelê, wekî Law (2001) destnîşan dike, "ji ber vê yekê pêşveçûnek hindik çêbûye" (r. 299).⁵ Ev lêkolîn beşdarî vê rêza lêkolînê dibe.

Lêkolîn di heman demê da tevkarîyek e ji bo nêzîkatiyek nûtir a nasnameya neteweyî: Analîzkirina gotara rexneyî (Billig, 1995; Wodak et al., 2009; Wodak, 2006b). Ji bilî balkişandina li ser rola girîng a medyayê ya di pratîkên avakirina nasnameya kolektîf da, nêzîkatiyek analîtîk a axaftinê rêyên ku nasnameyan di her çarçoveyek taybetî ya herêmî da bi vegotinê têne çêkirin eşkere dike. Wodak (2006b) pêdiviya bêtir lêkolînên navdîsîplînî dide ji bo ku baştir tevliheviya pêkhatina nasnameya neteweyî were çareser kirin:

Her çend... nêzîkatiyên analîtîk ên axaftinê [mînak, CDA] ji bo çandên din û lêkolîna nasnameyên neteweyî li cîhên din hatine adaptekirin û sepandin, lê lêkolînên navdîsîplînî zêdetir hewcene ku taybetiyên dîrokî û çarçoveyên her komek civakî/kolektîv di bin lêpîrsînê da bêtir eşkere, çêbikin. Di ser da jî, pêwendiya navbera aliyên herêmî, herêmî, neteweyî û cîhanî divê di tevliheviya wan a mezin da were lêkolîn kirin. (rr. 114-115)

Meseleya Kurd wek kompleks, mînaka pêkhatina nasnameyê, çarçoveyê ku tê da têkiliyêke tevlihev a di navbera nasname, vatîj/gotar û medyayê da dikare were vekolandin, tê binavkirin.

Kurd û Kurdistan: Nêrînek

Kurd gelê herî mezin in ku doza statuya neteweya nedewletî dikin (Gunter, 2005; Kreyenbroek & Allison, 1996; Mojab, 2001; Vah, 2003). Li gor texmînan nêzîkî 25 heta 30

⁴ Tê pêşniyar kirin ku damezrandin û domandina civakên hîn mezintir û transneteweyî yên wekî Yekîtiya Ewropî bi ragihandina girseyî ve girêdayî ne (Schlesinger, 1999). Schlesinger diparêze ku pratîkên aborî û siyasî yên serneteweyî yên Yekîtiya Ewropî dest bi xerakirina fonksiyona netew-dewletê kirine, ku ew bû "çarçoveya sereke ya pratîka siyaseta demokratîk û pêkanîna hemwelatîtiyê" (r. 264). Lêbelê YE, di serî da "bi çînayeti" û nedemokratîk e. Ji ber vê yekê, li gorî Schlesinger, ji bo demokratîzekirina Yekîtiya Ewropî, pêdivî bi "ragihandina serneteweyî" heye. Bi gotineke din, demokratîkbûn û bi vî awayî, mayîndebûna YEya ideal wekî pêkhatiyek serneteweyî, ancax bi karanîna rêgezên ragihandinê yên "liser-neteweyî" mimkun e, lê di sa jî li ewropayê, tiştê ku hê ne di cîh da heye.

⁵ Hin hewildanên girîng ên ku di bersiva van fikaran da hatine çêkirin hene wek Billig (1995), Madianou (2005), Schlesinger (1999), û Wodak et al. (2009).

milyon kes,⁶ Kurd bi piranî li Rojhilata Navîn, li herêmeke bi navê Kurdistan, ku beşek ji Tirkîye, Iraq, Îran û Sûriyê (ji niha û pê de, çar dewletan) pêk tê, dijîn (li nexşeya 3.1 binêre).⁷ Tevî ku dewletek bi navê Kurdistanê tune bû (van Bruinessen, 1992), lê têngîna Kurdistan ji sedsala XIIan ve tê bikaranîn, û wek McDowall (2004) dibêje, îro “Kurdistan di nav sînoren baş diyarkirî da di hişê piraniya komên siyasî yên kurd” (r. 3) û hejmareke mezin ji rewşenbîr û girseyên kurd da jî heye.⁸

Dîroka xanedan û mîrekîyên kurdan heta sedsala heştan diçe (Hassanpour, 1992, r. 50) (Binêre li nexşeya 3.1). Di dawîya sedsala XVIIan da 40 mîrekîyên Kurdan hebûn, lê di nivê sedsala XIXan de, ji ber parçebûna Kurdistanê ji aliyê împaratoriyeke Osmanî û Farisan ve, ti rêveberîyeke xweser a Kurdan li herêmê nema. Piştî Şerê Cîhanê yê Yekem ji nû ve nexşeya Rojhilata Navîn ji aliyê dewletên Ewropa (ango Brîtanya û Fransa) ve, Kurdistan di nav çar welatên wek Tirkîye, Iraq, Îran û Sûriyê da hat parvekirin. Neteweperwerîya kurdî di destpêka sedsala borî de bi giranî wek berteka li hember înkarkirina nasnameyên kurdan ji aliyê çar dewletan ve derket holê (Vali, 1998, 2003).⁹

Lê heta roja me ya îro jî neteweperwerîya Kurd ji ber astengiyên derve û yên hundirîn nekariye nasnameyeke Kurdî ya li derveyî sînora an jî derdewletî¹⁰ bi hêz biafirîne. Di sedsala 20an da zêdetirî 20 tevger û serhildanên kurdan yên ku tê da şerê çekdarî tê kirin hebûn (Romano, 2002), lê yek jî bi ser neket.¹¹ Bertekên çar dewletan li ser daxwazên Kurdan ên ji bo otonomî û mafên çandî û siyasî tund û tûj bûn, bi zindankirin, îşkencekirin, kampanyayên leşkerî yên bênavber û kiryarên qirkirinê tîr pêşwazî kirin û tepeser kirin (Fernandes, 2007). Tevgerên rizgarîxwaz ên neteweyî yên Kurd bêbandor bûne, ji ber ku ew pir parêzger bûne (Vali, 1998), û gelek caran ji hêla çar dewletan û hêzên super ên ku di nav siyaseta herêmê da cih digirin, li hember hev wek piyon hatine bikar anîn (Romano, 2006).¹² Ji Şerê Cîhanê yê Yekem ve, dînamîk û şewazên pêkhatina nasnameya kurdî ne tenê ji hêla faktorên wê yên navxweyî ve, lê ji hêla gelek polîtîka û pratîkên netewe-avakirina dewletên cihê yên li ser

⁶Texmîna nifûsa kurdan diguhere. Li gorî McDowall (2004) û Hassanpour û Mojab (2005) mirov dikare bigihîje jimareyên jêrîn: 13.5 mîlyon li Tirkîyê; Li Îranê 7 mîlyon; Li Iraqê 4,5 mîlyon; zêdetirî 1 mîlyon li Sûriyê; li Ewropa, Amerîkaya Bakur û Awistralyayê nêzîkî 1 mîlyon; û nêzîkî 400.000 li Kafkasan, bi taybetî Ermenîstanê. ⁷Ermenîstana ku berê beşek ji Yekitiya Sovyetê bû, carinan di nav lîsteya welatên ku tê gotin beşên Kurdistanê tê da cih digirin, da cih digire. Lê piraniya kurdan tenê li çar parçeyên Kurdistanê ku di navbera Tirkîye, Iraq, Îran û Sûriyeyê da ye.

⁸Li gorî McDotvall (2004), “têngîna Kurdistan cara yekem di sedsala XIIan da wek tîgeheke erdnîgarî ji aliyê Selçûqîyan ve hatiye bikaranîn” (r. 6). Lê belê, “Kurdistan di sedsala XXan de bi rastî ji nexşeyê hatiye temaşekirin. Tenê li Îranê parêzgehek bi tenê û qutkirî bi navê Kurdistan \sic\ heye. Ev tasfiyekirina kartografîk eslê xwe di siyaseta da ye. Ji bilî Yekîtiya Sovyetê ya kevin, tu welatekî dilxwaz nebûye ku nasnameya kurdî bi pêş bixe” (Ciment, 1996, r. 75; li McDotvall, 2004, r. 3 jî binêre).

⁹Nasnameya neteweyî ya kurd wek nasnameyeke hevbeş a kolektîf tê fêmkirin ku hestên kurd û Kurdistanê nişan dide, lê di heman demê da hestên cudahiya ji neteweyên cîran ên wekî tirk, ereb û farisan jî nişan dide.

¹⁰Têgehek alternatîf ji bo der-sînora an trans-dewletê de “transneteweyî” bûya. Lêbelê, li pey van Bruinessen (2000b), ez li şûna nasnameya kurdî ya transneteweyî, nasnameya dersînora/trans-dewletî û carinan jî pan-Kurdî bikar tînim. Van Bruinessen pêşniyar dike: “Terma ‘transneteweyî’ bi gelemperî ji bo cûrbecûr tîkîliyên civakî û danûstendinên ku sînoren ‘neteweyî’ derbas dikin tê bikar anîn. Bê guman ev tîgehek guncav e ku meriv behsa tora tîkîliyan û tevliheviya çalakîyên ku civatên kurd li Almaniya, Brîtanya Mezin û Tirkîyê girêdide, bike, lê ez li dijî karanîna wê ji bo torên ku perçeyên Kurdistanê yên Tirkîye, Iraq û Îranê bi hev ve girêdidin nerazî dikim. Ji ber ku di rewşa dawî de hêmana bîngêhîna dîrbûna ji welat kême” (para. 5).

¹¹Tevî ku kurdên Iraqê ji sala 1991ê ve karên xwe bi xwe birêve dibin, lê ne veşartî ye ku ew serkeftina xwe di serî da deyndarê beşdarbûna Amerîka û hevalbendên wê li Iraqê ne.

¹²Helbestvanê Kurd ê welatparêz Ehmedê Xanî, nêzî 300 sal berê li ser jihevketina Kurdan gazind kiriye. Çavdêriyên wî di lêkolînên vê dawiyê yên li ser Kurd û Kurdistanê da cih digirin (Romano, 2002; Ignatieff, 1993).

Kurdistanê ve hatine destnîşankirin (Vali, 1998). Nasnameya Kurdî di nava her dewletekê da rengêkî cuda girtiye.

Bi dehsalan e Kurd di warê erdî, siyâsî, çandî û zimanî da pir parçe bûn û van parçebûnan danûstendina di nav Kurdan da diwar kir.¹³ Kêmtir ji du dehsalên berê, çend hefte, eger ne çend meh bin, ji bo ku nûçeyên li ser bûyerên mezin li Kurdistanê bigihêjin piraniya Kurdên ku rasterast ji wan bûyeran bandor nebûne.¹⁴ Ji Kurdistana Iraqê du nimûne bes in. Di sala 1988an da, rejîma Iraqê dest bi kampaniya Enfal¹⁵ a bi navûdeng li Kurdistana Iraqê kir ku tê da nêzîkî 100.000 kes hatin kuştin û wendakirin (Black, 1993). Raporeke Rêxistina Çavdêriya Mafê Merivan-Rojhilata Navîn (HRW-ME) hovîtiyên berdewam ên li dijî Kurdên Iraqê "sûcên li dijî merivahiye û jenosayd" bi nav dike (1995, r. 20). Li kêleka Enfalê, meriv dikare bajarê Helebceyê jî bîne bîra xwe ku balafirên şer ên rejîma Iraqê di 16ê Adara 1988an da 5000 Kurd bi gazên jehrî kuşt (Randal, 1997). Li gorî Bulloch û Morris (1992), bûyera Helebceyê "di heftê salên serhildana li dijî desthilatdariya navendî da ji her bûyereke din bêtir kir ku Kurd li her derê nasnameya xwe ya cuda ya kurdî bi bîr bînin" (r. 43).

Tevî vê yekê, hem Enfalê û hem jî bûyera Helebceyê di nav kurdên Tîrkiye, Sûriye û Îranê da reaksiyonek pir hindik peyda kir.¹⁶ Heta piştî meh û salan jî gelek kurdên Iraqê hay ji mezinahiya cinayetên ku ji aliyê rejîma Iraqê ve hatin kirin, nebûn. Tu îmkânên kurdan tunebûn ku bi têra xwe bi hev ra têkilî daynin; wan li Kurdistana Iraqê jî ne xwediyê nasnameyeke kolektîf bû, bila ji sînoren çar netewe-dewletan derbas bibe. Ji bo ku nasnameya kolektîf hebe ne tenê pêdivî ye ku amûrên vegotinê (ango, di pratîkên axaftinê da) (Billig, 1995), lê di heman demê da di nav endamên civatek paşerojê da bi diyalogê jî were ragihandin.¹⁷ Nêzîkî sedsalekê Kurd nikaribûn ji vê pêwendiyê kêfxweş bibin; nasnameyên wan pir parçe mane.

Lêbelê, pêşniyar hene ku ji nîvê salên 1990an vir ve nasnameyeke xurt a kurdî ya dersînor dest pê kiriye (van Bruinessen, 2000a; Romano, 2006). Çend bûyerên mezin di van

¹³ Ev nayê wê wateyê ku berê îfadeyên nasnameya kurdî ya kolektîf qet tunebûn. Îdeolojiya nasyonalizma pan-kurdî heta dawiya salên 1800î dikare were şopandin, wek nimûne di risteya helbestvanê kurd Hacî Qadirê Koyî da (Hassanpour, 2003b). Ev îdeolojî di heman demê da ji bo çend rêxistinên kurd ên elîtîst ên wekî partiya Xoybûn (Serxwebûn), Komeley Jiyanewey Kurd (KJK) û Civata Xwendekarên Kurd li Ewropayê jî wek hêza ajotinê xuya dikin, tenê çend nav in. Xoybûn di sala 1927an da li Sûriyê ji aliyê Kurdên ku ji Tîrkiyê hatine sirgûnkirin hatiye damezrandin. Slogana civakê serxwebûna hemû Kurdistanê bû (McDowall, 2004). KJK di destpêka salên 1940î da li bajarê Mehabadê yê Îranê hate damezrandin û piştê bû Partiya Demokrat a Kurd (PDK), ku bi alîkariya Artêşa Sovyetê Komarî Mehabad (Komara Mehabadê) ava kir. Malbata Barzaniyan, ku ji Kurdistana Iraqê tevlî komarê bû, piştgiriya leşkerî ya berbelav da komarê. Îfadeya nasnameya kurdî ya kolektîf jî di Civata Xwendekarên Kurd li Ewropayê da ku di sala 1956an da bi tevlêbûna Kurdên herçar parçeyên Kurdistanê derket holê. Lê belê ev îfadeyên îdeolojiya pan-Kurdî di nav derdorên piçûk ên elît an jî rewşenbîran da bûn û di tu beşên mezin ên civakên Kurdan da nehatin bicihanîn. Heya nîvê salên 1990î, kurd wê bigihêjin rê û rêbazên bi bandor ên belavkirin, parvekirin û muzakerekirina fikra nasnameya kurdî ya kolektîf.

¹⁴ Ev hevok ne temam e: Beriya du deh salan jî, helbet di nava çend deqeyan da bi rêya telefonê îmkana belavkirina nûçeyan hebû. Lê belê, li gorî hejmara kesên ku van rojan ji televîzyonên satelaytê û Înternetê bi dest dixin, pir hindik kurd xwediyê telefonê bûn.

¹⁵ Di erebî da wekî El Enfal jî tê binavkirin. Li gorî Human Rights Watch-Middle East (1995, r. 21), peyva Enfal tê maneya "xenîmet" (xenîmeta şer), û ew navê sûreya heştêmin a Qur'anê ye. Di çerçoveya kurd da gotina Enfalê ji aliyê hikûmeta Iraqê ya wê demê ve, hat dayîn bi çend operasyonên ku hêzên wê yên leşkerî di salên 1987-1989 da li kurdistana Iraqê li dar xistin.

¹⁶ Li Îranê rewş hinekî cuda bû. Piştî bûyerê yekser rojnamevanên Îranê li cihê bûyerê amade bûn. Îraniyan ji ber şerê Iraqê, ew dimen li cihanê jî belav kirin. Lêbelê, cihan bi piranî hîlbijart ku an bûyerê paşguh bike an jî kêmtir bike (Buloch & Morris, 1992; Sheyholislami, 2007).

¹⁷ "Bûn tê wateya danûstandina diyalogê" (Bakhtin, 1984, r. 252).

salên dawî da îşaret bi hin guhertinên girîng di rewşa pêwendiya kurdên welatên cuda da dikin. Di nav van bûyeran da revandina rêberê serhildana Kurd Abdullah Öcalan ji aliyê Tirkîyê ve di sala 1999an da, ku bû sedema xwenîşandaneke bilez û xwebexş li çaralîyê cîhanê ji aliyê Kurdên li çar dewletan û civakên dîyasporî ve (Romano, 2002; Siddiqui, 1999; BBC, 1999).¹⁸ Di sala 2004an da jî hevgerîtin li seranserê cîhanê ji bo serhildana Kurdan li bajarê Qamişlo (bi Erebi Qamişlo) li Sûriyê û tepeserkirina wê ya tund ji aliyê Dewletê ve hat ragihandin (O'Leary & Salih, 2005, r. 15). Tayînkirina Mesûd Barzanî wekî serokê Kurdistana Iraqê di sala 2005an da bû sedemê ji bo pîrozbahiyên li seranserê Kurdistan û dîyasporayê¹⁹ (AFP, 2005; Institut Kürde de Paris, 2005).

Ji nîveka salên 1990î ve ji ber hin pêşketinên siyasî yên girîng ên li herêmê, ji nîvê salên 1990î vir ve nasnameya kurdî ya li ser sînora xurtir bûye, lê ya girîngtir jî ji ber bikaranîna zêde û bi bandor a satelayta weşana dijîtal (SWD) di nav Kurdan da. Kurdan bi xwe jî televîzyonên satelaytê yên Kurdî wek katalîzator dîtine. Dema ku yekemîn televîzyona kurdî ya satelaytê, MED-TV, di 1995an da dest pê kir, rojnameyek kurdî nivîsî ku ev gav "ji hemû şoreşên çekdarî [Kurdî] girîngtir e" (wek ku di Hassanpour, 1998, r. 44 da tê gotin). Derhênerê MED-TV, Hikmet Tabak, diyar kir ku Kurdên li çar aliyê cîhanê bi vê kotekirinê kêfxweş bûne, ji ber ku "ew difikirin ku ev gava yekem e di beşa dawî û dirêj a rêya avakirina Dewleta Kurdî de." (Ryan, 1997, r. 5, baldariya min). Dewleta Tirk di Îlona 1996 da karî MED-TVyê qut bike (Hassanpour, 2003a), lê ji wê demê de zêdetirî deh televîzyonên satelaytê yên kurdî hatine vekirin. Ev ji bilî belavbûna Înternetê û weşanê, ragihandin û weşana wê ye. Christiane Bird, piştî ku di sala 2002yan da li seranserê Kurdistana gerîya, nivîsî:

Kurd di gelek astan da wek miletekî şikestî di navbera welat, herêm, partiyên siyasî, eşîr, malbat, zarava, nêrîn, kevn û nû... da dimînin.

Û hê, û hê jî... .Teknolojiya nûjen, bi zordestiyê re, her tişt guhertiye. Bi rêya peywendiyên satelaytê û înternetê, Kurd xwedî bernameyên xwe yên televîzyonî, weşanên radyoyê, belavok û malperên xwe ne, ku hemû bi awayekî teorîk li her derê cîhanê li ber destê her Kurdekî ne... Dibe ku Kurd ne xwediyê neteweya xwe ya fîzîkî bin, lê dewletek wan a qada sîber a navneteweyî heye, ligel têgihîştineke bilez a nasnameya neteweyî ya ku bi dehan sal şûnda, dibe ku hê jî bibe sedema yekbûna Pan-Kurdan - belkî di şeklê Netewe-dewleta kurd a federasyonê da. (Bird, 2004, r. 373)

Lê Bird, mîna gelek şîrovekarên ku ev pêşketin mizgînî dane, tu analîzek pêşkêş nake ka ev "teknolojiya modern" çawa dibe ku "rêveberiya yekbûna pan-Kurd" bike.

¹⁸Teknolojiya ragihandinê di bûyera Öcalan da rolek diyarker list, wekî Romano (2002) diyar dike. Lêbelê, divê meriv vê yekê jî ji bîr neke ku karîgeriya teknolojiyê belkî gelek deyndarê sofîstîkebûna bikarhênerê wan Partiya Karkerên Kurdistana (PKK) ye, ku yek ji wan rêxistinên di dîroka Kurdistana da ên herî birêkûpêk bû.

¹⁹Dîyaspora, ku tê maneya belavbûn, ji Yewnanî dias-peirein, tê wateya belav kirin (Karim, 2003, r. 1). Peyv bi eslê xwe ji Yewnanîyên ku ji Yewnanîstanê dûr bûne ra tê gotin. Lêbelê, paşê, ew bêtir dest pê kir ku bi civakên cihû yên ku ji Filistinê sirgûnî Babilê bûne ra têkildar be. Di demên modern da, têgîn bi gelemperî ji bo civakên koçber, gel û cihên rûniştina wan ên niha tê bikar anîn. Hin lêkoler bi girêdana nifûsa dîyasporî bi welatên taybetî ra têgehek teng a peyvê pêşkêş kirine. Bo nimûne, ji bo Connor (1994), "dîyaspora ew kesên ku li derveyî welatê xwe dijîn û bi nasnameya mêvandar ra asîmîle nebûne ne" (r. 80). Ev pênase, mîna gelekên din, dîyasporayan bi herêmek bav û kalan an welatek ji bilî welatê mêvandar ve girêdide. Lêbelê zanyar hene ku pêşniyar dikin ku "[a]hemû dîyasporayan di navenda hişê xwe da efsaneyên welat nînin" (Karim, 2003, r. 2). Ez dîyasporayê wekî "tevahiya diyardeyên ku teşwîqkirina girêdanên pir-cihanî, rûniştin û rêwîtiyê teşwîq dikin" fêm dikim (Clifford [1994], wek ku di Karim, 1998, r. 4 de hatiye binavkirin). Ji bo girtina aktîvizma siyasî ya dîyasporayan, Hassanpour û Mojab (2005) li şûna neteweperweriya dûr û dirêj, li ser "neteweparêziya dîyasporîk" diaxivin.

Pêşniyara ku teknolojiyên nû yên medyayê dikarin "yekbûna pan-Kurdî" pêşve bibin, li ser wê yekê hatî çêkirin ku dema ku meriv bi hev ve girêdidin û bi hev re têkildar dibin, ew dest bi parvekirina hestek aîdiyê û nasnameyê dikin. Texmîn meyla paşguhkirina peyaman e, ya ku tê ragihandin. Ragihandina di navbera endamên civatek paşerojê da ji bo afirandin û domandina nasnameyek kolektîf girîng e, lê guman heye ku girêdan an jî hetta danûstendin bi tenê dikare têgehek kolektîf biafirîne. Dema ku meriv dikevin têkiliyê, ew ne tenê dest bi parvekirina wekheviyan dikin, ew di heman demê da cûdahiyên jî dibînin ji ber ku teknolojiyên ragihandinê peyamên ku dibin ku bi raman û baweriyên temaşevanan re li hev bikin an nekin digirin (Connor, 1994). Wekhevî û cudahî bi awayên tevlihev bi hev re dijîn, mîna ku wekî yekitiya dijberan, wek mînak diyalektîkî. Di medyayê da ji taybetmendiyên wan ên teknolojik, ango peyamên ku ew belav dikin, eşkere ye. Bo nimûne, Connor dibîne ku hişmendiya etnîkî li piraniya cihanê "ne cewher an zengîniya medyaya ragihandinê, lê peyamê vedihewîne" (r. 38). Kurd bi kêmanî sedsalek e ku di bin çandên cuda yên hegemonîk da (mînak, Erebi, Tirkî, Farisî) dijîn. Bi dîtina hevvelatîyên xwe yên Kurd di televîzyonê da yan jî danûstandina bi wan re li ser Înternetê piştî vê demê, dibin ku ew li şûna ku wan nêzîkî hevdu bike, fêhm bikin ku ew çiqas ji hev cuda ne. Zêdetir danûstandin bi rastî dibin sedem ku ew dev ji xwestekên avakirina dewleteke mezin a Kurdistanê an xwedîbûna nasnameya kurdî ya li derveyê sînor berdin. Ji ber vê yekê, bo nimûne, kurdên Îranê dikarin pê bihesin ku ew ji kurdên Tirkiye û Sûriyê zêdetir bi îraniyên mayî re parve dikin.

Baweriya ku teknolojiyên nû yên medyayê bi serê xwe dibin ku "yekbûna pan-Kurd" biafirîne, ne tenê peyamên ku van teknolojiyan belav dikin, di heman demê da şert û mercên sosyo-çandî û dîrokî yên ku bi karanîna medyayê û hilberandin û karanîna peyamên wan ve girêdayî ne jî paşguh dike. Dema meriv kanalên televîzyonên kurdî yên satelaytê lêdikole, nikare pirsgerêka xwedîderketina medyayê paşguh bike. Ne hemû be jî piraniya van kanalên, yên rêxistinên siyasî ne ku doza xweseriya çandî an/û siyasî ji bo kurdên her parçeyekî Kurdistanê di nav dewletên ku lê dijîn da, dikin. Wek mînak, Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK), ku xwediyê Televîzyona Kurdistanê (KTV) ye, bi eşkereyî ne avakirina dewleteke mezin a Kurdistanê, lê ji bo dabînkirina otonomîya herêmî ji bo Kurdistana Iraqê di nav Iraqê federal da, dixwaze. Vê pirsê dike: hebûna KTV an weşanên wê çawa û çima beşdarî "yekbûna pan-Kurdî" dibin, dema ku xwediyê wê KDP(PDK) ne rêxistinek pan-Kurdî ye? Pirsgerêka xwedîtiyê, li gel mijarên din ên girîng ên wekî gihîştinê, divê dema ku li Înternetê û karanîna wê û bandora wê ya li ser pêvajoyên ji nû ve hilberandin û avakirina nasnameyan tê nihêrtin, li ber çavan bê girtin. Kes, grûbên piçûk û dengên alternatîf dikarin xwe bigihînin Înternetê, ne tenê wekî wergirên agahiyê, ku pir caran di televîzyonê da wusa ye, lê her weha wekî hilberîner û belavkerên agahdariyan in. Wateya vê yekê tê wê wateyê ku gelo Înternet li hember televîzyonê tevkarîyek cûda dide pêvajoya damezrandina nasnameyê?

Vekolînek berfireh a cîhê teknolojiyên ragihandinê di pêvajoyên damezrandina nasnameyê da herî kêmtir di sê astan da lêkolînê hewce dike: (1) peyam: ravekirina stratejiyên avakirina nasnameyê û maddîkirina wan di formên zimanî û yên din ên semiyotîk da (mînak, wêne); (2) navgîn: şirovekirina girîngiya van têgihîştinên semiyotîkî yên nasnameyê li hember pratîkên axaftinê yên têkildar ên ku karanîna peyamên medyayê asteng dikin an hêsan dikin (mînak, celebê medyayê ku ji bo belavkirina peyaman tê bikar anîn); (3) çarçove: di warê

civakî, çandî, siyasî û dîrokî da avahî û pratîkên danûstendîne yên pêkhatina nasnameyê pêk tîne.

Ez radigihînim ku pratîkên axaftinê yên KTV'yê di çarçoveya îdeolojîk û berjewendiyên siyasî yên xwediyê wê PDKê da pêk tînin, rêxistineke ku li dijî avakirina Kurdistana mezin otonomiya herêmî ya Kurdistana Iraqê dixwaze. Nûneratiyên pan-Kurdîzmê gelek caran di KTVê da nazik in. Ji aliyê din ve înternet, ji bo avakirin û vejandina eşkere û eşkere ya nasnameyêke dersînor û pan-Kurdî, qadên ragihandinê yên alternatîf peyda dike. Digel ku yek nasnameya kurdî tune be jî, meriv dikare bibêje ku di van deh salên dawîn da, kurdan ji gelek deveran ji ya ku berê nas kiribûn bêtir li ser xwe û "Yên din" hîn bûn. Lêbelê, ev guhertin nikare bi tevahî ji teknolojîyên medyayê yên nû ve were girêdan. Di van salên dawî da, pêşketinên cuda yên sosyo-polîtîk, ji şerê ku Amerîka bi pêşengîya Amerîka li Iraqê û hewildana Tirkîyê ya endametîya Yekîtîya Ewropa, heta berfirehbûna dîasporayên Kurdî, civakên Kurdan veguherand. Di vê çarçoveya sosyopolîtîk û dîrokî da ye ku teknolojîyên nû yên ragihandinê hişt ku Kurd dest bi derbaskirina wan astengên erdnîgarî û siyasî yên ku ew ji hev dûr û parçe kirine, derbas bikin. Di encamê da, ji nîveka salên 1990î ve, li kêleka çend nasnameyên kurdî yên herêmî, nasnameyêke kurdî ya pan- an jî li derveyî sînor xurt dibe. Encamên vê pêşketinê ji bo Kurdan û tevahiya herêmê dikare girîng be. Di dawiyê da, lêkolîna pêwendîya navbera nasnameya kolektîf, axaftin û medyayê dikare bibe sedema çavdêriyên gelemperî. Televîzyona satelaytê û Înternetê ji ajanên tenê homojenkirina cîhanê durrî aktorên ne-dewletî û hindikahiyên marjînal hişt ku hem nasnameyên xwe yên herêmî û hem jî yên der-sînor di axaftinên pîrmodal da ji nû ve biguherînin. Di dawiyê da, ez pêşniyar dikim ku îdeolojiya netewew-dewletê ya ku di serî da nasnameya neteweyî ji hêla çandî û zimanî ve homojen dihesibîne, nema dikare di çarçoveya netewew-dewletên ku derketine holê da an jî nû hatine damezrandin da, were domandin.

Daxuyaniya li jor dibe sedema pirsên jêrîn.

- Çima di rewşa kurdan da, di van demên dawî da ev pêwendîya xurt di navbera nasnameya kurdî ya kolektîf û medyaya girseyî da çêbûye? Televîzyonên satelaytê û Înternet dikarin çi ji bo kurdan bikin ku medyayên din nekarîne bikin?²⁰
- Kurd çawa TVyên satelaytê û Înternetê ji bo avakirin, eşkerekirin û danûstandina nasnameya xwe bikar tînin? Di vê pêvajoyê da stratejî û pratîkên gotarê çi ne?
- Nasnameyên kurdî çi tînin avakirin, kî wan ava dike û çima?
- Encamên sosyo-çandî û siyasî yên van pêkhatiyên nasnameya kurd dikarin çi bin?
- Ji bo têgihîştina me ya tîkiliyên di navbera nasname, axaftin û medyayê da dikare ji doza kurdî çi fêr bibe?

Pênase û Nêrînên Teorîk

Netewe, Netewe-Dewlet, Koma Etnîk

²⁰ Lêkolînên din ev girêdana xurt di navbera medyaya kevneşopî (wek nimûne, rojname) û neteweperwerîya kurdî da çêkiriye (mînak, Hassanpour, 1992). Lêbelê, di beşên paşerojê da, ez ê diyar bikim ku çima medya çapkirî, radyo, an jî televîzyona kabloyî nekariye bi qasî televîzyona satelaytê û hetta înternet di pêşvebirina nasnameyêke dersînor û pan-Kurdî da bi bandor be.

Milet komeke ji merivan e ku ji bo avakirina an jî domandina dewleteke xwe li hev dicivin û ji nû ve vejandina komek taybetmendiyên erdnîgarî, çandî, dîrokî û sosyopolîtîk ên berê an/û îcadkirî didomînin. (mînak, herêm, ziman, dîmen, al, nexşe, qalib, efsane û hwd.) ku ew bawer dikin ku wan ji gelên din cuda dike. Ev têgihîştina neteweyê nêrîna bingeşparêz a neteweyê wekî hebûnek herheyî ku ji mêj ve heye red dike (Geertz, 1973; van den Berghe, 1995). Di heman demê da ew nêrîna modernîst a tund radixe pêş çavan, ku îdia dike ku tu miletek berî derketina netew-dewletên nûjen di dawiya sedsala 18an da çenebûya û neteweyek bêyî dewleta xwe tune (Hobsbatvm, 1990; Gellner. , 1983). Ji ber vê yekê, li gorî Hastings (1997), di destpêka sedsala çardehan da, "Îngilîzan xwe wek netewe hîs dikirin" (r. 15). Ya duyemîn, wekî Castells (1997) pêşniyar dike, "netew, ji hêla dîrokî û analîtîk ve, hebûnên ji dewletê serbixwe ne" (Castells, 1997, r. 30; Billig, 1995, r. 24-26 jî binêre). Ji ber vê yekê, li vir netewe û netew-dewlet wekî ku ji hev cuda tene fêhm kirin (binêre Guibernau, 1996).

Pênaseya netew çî dibe bila bibe, hema bêje teorîsyenên alî netewe-dewletê weke diyardeyeke modern dihesibînin. Wê demê mirov dikare bipirse: netew-dewlet ji neteweyekê çawa cuda dibe? Guibernau cudahiya kêrhatî ya jêrîn dike:

Cudahiyên sereke yê di navbera netewe û netew-dewletê da... .Ev e ku, endamên neteweyekê ji avakirina civakêkê hişyar bin, netew-dewlet hewl dide neteweyekê biafirîne û hesta civatê ya jêderketî pêş bixe. Dema ku netewe xwediyê çand, nîrx û sembolên hevpar e, netew-dewlet bi armanca afirandina çand, sembol û nîrxên hevpar e. (r. 47)

Di vê perspektîfê da meriv dikare behsa wan neteweyên bê dewlet bike ku ligel neteweperwertîya xwe, wek Castells (1997) "negihîştine netewe-dewleta nûjen (mînak, Skoçya, Katalonya, Quebec, Kurdistan, Filistîn). , û dîsa jî ew nîşan didin, û hinan jî bi çend sedsalan, nasnameyeke xurt a çandî/erdî ku xwe wek karaktereke neteweyî îfade dike, nîşan didin" (r. 29-30).

Helwesta ku netew bêyî dewlet dikarin hebin, pênaseya ku li vir tê pejirandin ji nêzikatiyek din a girîng a edebiyata netewe û netewebûnê cuda dike: etnosimbolîzm (Smith, 1998), ku ferqê naxe navbera semantîka netewe û netewe-dewletê. Lêbelê, ev lêkolîn bi Smith (1999, 1998) re lihevhatî ye ku netewe, ferq nake ka ew çiqas nû an kevn in, pir caran xwedî rehên etnîkî ne. Lêbelê, her du têngînên "koma etnîkî" û "netewe" divê wekî hev neyên bikar anîn, heya ku merivên navborî wiya hilbijêrin. Dema ku ji komek merivan re "komek etnîkî" bê gotin, ji hêla derveyî ve, lêkolînerêk jî tê da, tê wateya ku divê meriv di nav dewletek netewe da bêyî ku mafên xweseriya siyasî an serxwebûnê hebe, lê ji komek merivan re dibêjin "netewe" mafên wan dipejirîne ku di warê çandî û siyasî da xwe birêve bibin (Calhoun, 1993, r. 220-221; Billig, 1995 jî binêre). Etiketkirin an binavkirina têgeh, gel û mekan ne bêalî ye; ew derbirîn û xurtkirina helwestek îdeolojîk e ku helwesta axaftvan li ser pîrsek sosyo-kulturî an siyasî nîşan dide (Fowler et al., 1979; Bourdieu, 1991), wek nimûne, gelo divê komek meriv xwediyê mafê xwe yê serwerî be yan na.

Dibe ku neteweyek ji komek etnîkî an jî ji nîfûsek pîr-etnîkî pêk were ku bi hev ra ji bo bidestxistina mafên siyasî û çandî heman armancê neteweperwer dixwaze. Ev bi taybetî ji bo neteweyên bê dewlet rast e. Schlesinger (1991), pêşniyar dike ku "neteweya bê dewlet wekî prototîpek ji formên potansiyel ên nûjen ên girêdayîbûna piştî netewe-dewletê, wekî nimûneyek tora nerm, û wekî ku gelek nasname û hevalbendiyê pêşkêşî şênîyên wê dike, xwedî girîngiyek

taybetî ye.” (r. 267). Wê demê pirs ev e: di nebûna dewletekê de, kîjan hêz xeyala neteweyê geş dike? Bersiv ev e: nasyonalîzm.

Nasyonalîzm

Bi rastî li ser pênasekirina nasyonalîzmê lihevkerinek tune. Nêrînek bi lez li etiketên ku teorîsyenan ji bo diyardeyê hîlbijartîye, vê yekê îspat dike: "girêdanek hevpar a hestê..." (Weber, 1948, wekî ku Smith, 1983, di r. 174 da hatî destnîşan kirin), komek ji " hestan..." (Guibernau, 1996, r. 47), "rewşenek hiş..." (Hans Kohn, 1944, wek ku di Smith, 1983, di r. 174 da hatiye binav kirin), "teşeyek hişmendiya kolektîf" (Habermas, 1994),²¹ "prensîbeke siyasî..." (Gellner, 1983, r. 1), "tevgereke siyasî..." (Breuilly, 1993, wek ku di Smith, 1998, r. 84 de hatiye binavkirin), " teorî û pratîkek..." (Hastings, 1997, r. 3), "doktrînek..." (Kedouri, 1993, r. 9), û di serî da "rêbazek ramanê, hişmendiyeke îdeolojîk" (Billig, 1995, r. 10), an jî bi gotinên Collins (1990), "pergalek bawerî an îdeolojî" (r. 11).

Di vê lêkolînê da, li pey Smith (1998), ez neteweperweriyê hem wekî îdeolojîyê²² û hem jî wekî tevgerê civakî an siyasî ya ku ji bo damezrandin û domandina xwerêberiyê û/an jî afirandin û ji nû ve avakirina nasnameya çandî/neteweyî ya kolektîf a komeke ji kesên ku ji xwe bawer dikin ku ew neteweyek in an jî proto-netewe ne.²³ Nêrîna nasyonalîzmê hem wekî îdeolojî û hem jî wekî tevger, gelek pênase û têgînên sereke yê nasyonalîzmê sentez dike. Ji ber ku têgîna "îdeolojî"yê ji aliyên çandî, etnîkî û zimanî yê nasyonalîzmê re (bi armanca parastina çand û nasnameya xwe û ne hewceyî peydakirina serxwebûna siyasî ne-mînak katalanên li Spanyayê) vedibêje; têgîna "siyasî tevgerê" behsa xwezaya siyasî ya nasyonalîzmê dike (bi rojeva eşkere ya peydakirina hinek otonomî yan serxwebûna herêmê, wek nimûne,

²¹ "Neteweparêzî şewazek hişmendiya kolektîf e ku hem jî xwedan refleksa kevneşopiyên çandî ferz dike ku... tenê bi kanalên ragihandina girseyî ya nûjen belav dibe... [Ev dide] nasyonalîzmê taybetmendiyên çêkirî yê tiştêkî ku heya radeyekê ye. avahiyek, bi vî awayî wê ji aliyê pênaseyê ve dibe sedema bikaranîna nebaş a manipulatîf ji aliyê elîtên siyasî" (Habermas, 1994, r. 22).

²²Ji bo van Dijk (1998), îdeolojî "çarçoveyek hevpar a baweriyên civakî ye ku şîrove û pratîkên civakî yê kom û endamên wan, û bi taybetî, hêz û têkiliyên din ên di navbera koman da birêxistin dike û hevrêz dike" (r. 8). Ev pênaseya îdeolojîyê dişibe ya lêkolerên navdar ên wek Eagleton, ku tekez kiriye ku "divê îdeolojî ji bo awayên ramana hevpar ên ku berjewendiyek taybetî di bidestxistina hêzê de hene were veqetandin" (McDonald, 2003, r. 29). Ev nêrîna îdeolojîyê dide xuyakirin ku îdeolojî ne tenê ji aliyê desthilatdaran ve di heman demê da ji aliyê kesên ku ji bo desthilatdariyê hewl didin û berjewendiyên taybet dişopînin, an jî yê ku ji bo rizgariyê têdikoşin jî hene. Komên bindest jî dikarin bibin xwedî îdeolojî û dikarin ji bo "berjewendiyên taybetî yê bidestxistina desthilatdariyê" bixwazin. Nimûneya îdeolojîyê nasyonalîzm e, ku dikare her du aliyên îdeolojîyê, wekî pergala cihanbîniya zordaran û cihanbîniya tevgerên civakî jî nîşan bide. Li gorî Mann, nasyonalîzm "îdeolojîyê berfireh e ku ji hêla gelek kesan ve li ser xakê tê parve kirin" (wek ku Spencer & Wollman, 2002, di r. 47 da hatî destnîşan kirin). Îdeolojîya neteweperweriyê "li dora prensîba bingehîn a pêşîgirtina neteweyê hatiye organîzekirin" (Sutherland, 2005, r. 188). Ne tenê nasyonalîzma dewletî an nasyonalîzma piraniyê, lê di heman demê da "neteweparêziya di neteweyên bê dewlet da dê wekî eşkere îdeolojîk were hesibandin, ji ber ku ew li damezrandina hêzê digere" (McDonald, 2003, r. 29) û ya girîngtir, ew "rêbazek ramana hevpar e" ji bo seferberkirina çalakiyek civakî ya hevpar, wek avakirina nasnameya neteweyî ya kolektîf û/an jî damezrandina pêkhatiyek siyasî. Nêrîna nasyonalîzmê wekî îdeolojî, di rastiyê da, girîngiya teknolojiyên ragihandinê di projeyên nasyonalîzmê û hilberîna nasnameyên neteweyî da radixe ber çavan, ji ber ku Mann dibêje, "eger îdeolojî belav bibin, divê bi kanalên ragihandinê yê taybetî bêne organîze kirin" (wek Spencer & Wollman, 2002, di r. 47 da hatiye binavkirin).

²³ Ji bo Hobsbawm (1990), proto-netew ne neteweyên tam (netew-dewlet) in, lê ew potansiyela buna yek ji wan nîşan didin. Hobsbawm kurdan wek nimûneya proto-neteweyekê nas dike. Tiştê ku proto-neteweyekê ji neteweyekê vediqetîne, ku ji bo Hobsbatvm hevwatera netew-dewletê ye, nebûna siyasî, dewletek e. Proto-netewên li ser xakeke mezî dijîn, cûrbecûr ziman û taybetmendiyên din ên çandî yê mîna hev an jî bi dozan ve girêdayî ne û ya herî girîng jî bawer dikin ku ew heman kokên etnîkî û hewesên wekhev ên dewletek û naskirina siyasî parve dikin. Di bingeh da, tiştê ku Hobsbawm jê re dibêje "proto-netewe" min di vê lêkolînê da jê re gotiye netewe.

nasyonalîzma Quebec) (Smith, 1999). Têgihîştina nasyonalîzmê di wateya îdeolojiyê da ji bilî tevgerê civakî û siyasî dê her du kategoriyên nasyonalîzmê jî di nav xwe da bigire (Hutchinson & Smith, 1994).

Neteweperwerî çî dibe bila bibe, bêguman ew diyardeyê nûjen e (Anderson, 1991; Gellner, 1983; Hobsbawm, 1988, 1990; Smith, 1998). Li gorî Deutsch (1953), di nav tiştên din da, modernîte jî bi zêdebûna "xwegumanî" tê nîşankirin. Di cîhana nûjen da, ji ber ku meriv ji bajarên xwe yê piçûk, kevneşopî û pergalên wate yê girêdayî bi çarçoweyê (mînak, danûstendina rû bi rû) hatine derxistin, ji her demê bêhtir bersiva pirsê "ez kî me?" xapînok e (r. 184, binêre jî Dascal, 2003, r. 160). Bi heman rengî, Hail (1992) bi wateya "parçekirina ferdê nûjen wekî mijarek yekgirtî" behsa "krîza nasnameyê" dike (r. 274). Li gorî Deutsch (1953), di lêgerîna xwe da, meriv kesên ku dişibin hev, kifş dikin û "dibe ku careke din pêwendiya navbera neteweya etnîkî û kapasîteya hevaltiyê kifş bikin" (r. 184).²⁴ Lê belê di salên 1990î da, tê gotin ku nasnameyên neteweyî ji hêla globalbûnê ve di bin xetereyê da ne (Guibernau, 1999).²⁵ Ji ber vê yekê, bicihanîn û parastina hevpariya çandî û nasnameya kolektîf yek ji sedemên bilindbûna nasyonalîzmê û armanca wê bûye (Billig, 1995; Guibernau, 1996; Smith, 1998).

Nasname

Nasname di serî da bi serpêhatiya aktorên civakî û her weha bi temsîlkirina van serpêhatiyên di vegotin û axaftinên ku bi raya giştî re tene parve kirin, wek mînak, bi rêya medyaya girseyî ve tê hesibandin (Brubalcer, 2004). Bi vî rengî, Casfells (1997) nasnameyê wekî "çavkaniya wate û ezmûna merivan" binav dike (r. 6). Ya ku navên merivan, ziman, çand, tevger, awayên jiyanê, û awayên têkiliya bi kesên din re vedihewîne ew e. Ji ber vê yekê, ji bo armanca vê lêkolînê, "nasname, wekî ku ew ji aktorên civakî re vedibêje... [wek] pêvajoya avakirina wateyê li ser bingeha taybetmendiyek çandî, an komêk taybetmendiyên çandî yê têkildar, ango / Ji çavkaniyên din ên wateyê re pêşî li wan tê girtin" (r. 6). Yê din bi domdarî nasname di warê çêkirina wateyê da di wateya têgihîştina hevpar a di nav aktorên civakî da diyar kirine (Ainstvorth & Hardy, 2004; Hail, 1992; Triandafyllidou & Wodak, 2003). Ainsworth û Hardy îdia dikin ku "avakirina nasnameyê di axaftinê da jî avakirina wate û têkiliyan e" (r. 237).

Wate û têkilî, nasname jî di nav da, di çarçoveyan da tene çêkirin û kirin. Ji perspektîfa sosyolojîk, hemû nasnameyên merivan civakî û bi civakî tene avakirin (Triandafyllidou & Wodak, 2003).²⁶ Lê avakirin, di valahiyê da pêk nayê. Ji bo girtina tevliheviya avakirina

²⁴ Deutsch tîne bîra me ku lêgerîna hevalbendiyê bi kesên ku ji aliyê etnîkî an jî di neteweya xwe da dişibin hev vedigere serdema kevniyê: "Sokrates li şagirtên xwe ferz kir, "Xwe nas bike" û şagirtê Sokrates, Platon, pêşniyar kir ku alî Yewnanî. divê ji vir û pê da dev ji pîlankirin an koletiya Yewnanîyên xwe berdin, lê divê van tiştan ji barbaran re bikin" (1966, r. 184-85).

²⁵ Guibernau (1999) dibêje ku "ji nû ve derketina neteweperweriyê di nav neteweyên bêyî dewletan da rasterast bi xurtbûna pêvajoyên globalbûnê ve girêdayî ye ku îsbat kirine ku dikarin binyadên siyasî, aborî û çandî yê civakên heyî biguherînin" (r. 20). Globlîzasyon, ew dibêje, meriv ji cudahiyan xwe yê bi kesên din re haydar dike, lê di heman demê da ew bi hêz û meyla xwe ya homojenbûnê wan tehdîd dike. Tîrsa ji homojenbûnê û bi vî awayî, windakirina çandên kêr hêz e ku çandên hindikayî neçar dike ku serî li pratîkên avakirina nasnameyan bidin.

²⁶ Fikra ku nasname tene avakirin bi gelemperî wekî helwestek "post-modern" tê gotin. Joseph (2004), lêbelê, bawer dike ku ev têgeh jî vê kevntir e û destnîşan dike ku têgihîştina xelet bi kêmbûna zanîna dîrokî ve girêdayî ye. Ji bo îsbatkirina vê yekê, wî ji Jan Christiaan Smuts (1870-1950), general û serokwezîrê Afrikaya Başûr, di yek ji pirtûkên xwe de vedibêje, "[M] ez bi xwe, di xuyangê da ew qas yekta yekta ye, bi giranî... avakirina civakî" (r. 7).

nasnameyê, Castells (1997) pêşniyar dike ku divê em bipirsin: "çawa, ji çi, ji alîyê kê ve û ji bo çi" nasname têne çêkirin (r. 7; binêre jî r. 32). Van pirsan balê dikişîne ser girîngiya konteksê. Her kom û pêkhateyeke kolektîf li gorî çavkaniyên xwe yên civakî, çandî û dîrokî yên berdest û di nava "çarçoveya mekan/dema" xwe da nasnameyê ava dike (Castells, 1997, r. 7). Ev avakirina nasnameyan a li ser çarçoweyê ji bo nasnameyên neteweyî wiha derbas dibe: "Ev avakirinê cuda yên vegotinê yên nasnameya neteweyî li gorî çarçove û ji raya giştî ya ku tê da derdikevin şeklên cihê têne dayîn" (Wodak et al., 2009, r. 3). Castells (1997) sê celeb avakirina nasnameyê pêşniyar dike: meşrûkirina nasnameyê,²⁷ nasnameya projeyê,²⁸ û nasnameya berxwedanê. Ya paşîn bi taybetî bi vê lêkolînê re têkildar e. "Ji hêla wan aktorên ku di rewş/şertên ku ji hêla mantiqa serdestiyê ve hatine bêqîmetkirin û/an jî daxkirin ve tê çêkirin, bi vî rengî xendekên berxwedanê û jiyane li ser bingehên ji yên ku di nav saziyên civakê da diherikin cuda ne an jî dijberî wan in) têne çêkirin. (Castells, 1997, r. 8). Ez ê bibêjim ku têkoşîna nasyonalîzma hindikahiyê ya li dijî nasyonalîzma piraniya asîmîlasyonîst, mînakek nasnameya berxwedanê ye (binêre jî Kymlicka & Strahle, 1999; Williams, 1999). Li gorî Castells (1997), "nasnameya ji bo berxwedanê, dibe sedema pêkhatina komînan, an jî civatan" (r. 9), an jî ya Anderson (1991) a bi navûdeng ku bi "civakên xeyalî" bi nav kiriye. Ev celeb nasname, ji bo Castells, celebê herî girîng ê avakirina nasnameyê ye ji ber ku "ew formên berxwedana kolektîf li dijî zordestiya ku nayê tehemmulkirin, bi gelemperî li ser bingeha nasnameyên ku bi eşkereyî ji hêla dîrok, erdnîgarî, an jîyoloji ve hatine diyar kirin ava dike. , hêsankirina bingehînkirina sînorên berxwedanê dike" (Castells, 1997, r. 9).²⁹ Mînaka zelal a nasnameya berxwedanê nasnameya neteweyî ye ku avakirina wê, wekî berê jî hat behskirin, rastkirina her cure neteweperwerîyan e.

Nasnameya Neteweyî

Nasnameya neteweyî hestên hevpar ên endambûna komeke çandî an neteweyî nîşan dide, lê di heman demê da ew cûdahiyên ji komên din û nasnameyên neteweyî destnîşan dike (Billig, 1995; Riggins, 1997; Wodak et al., 2009). Hemî nasname pêwendîdar in û nasnameya neteweyî jî ji vê yekê îstîsna nîne. Nasnameya neteweyî di serî da avahiyeke civakî ye; lê belê koka wê ya dîrokî û etnîkî heye, her çend kokên weha bêne îcadkirin jî (Smith, 1998). Li gorî Castells (1997), "piraniya neteweperwerên serketî hin civatên berê yên xak, ziman, an çandê, ku maddeya xav ji bo projeya rewşenbîrî ya netewebûnê peyda dikin, destnîşan dikin" (r. 29). Bi gotineke din, îdeolojiyên neteweperwer, bi armanca xurtkirina têkiliyên neteweyî, dîrok û bîr, xak û dîmen, ziman û hejmareke mezin ji simbol û efsaneyên çandî û siyasî bikar tînin (Smith, 1999; Hobsbawm, 1988; Wodak et al., 2009). Her weha divê were destnîşankirin ku nasnameya

²⁷ Rewakirina nasnameyê "ji aliyê saziyên serdest ên civakê ve ji bo ku serdestiya xwe li hemberî aktorên civakî dirêj bikin û bi aqilane bikin" tê destnîşankirin. (Castells, 1997, r. 8) Ev yek li gorî nêrîna Billig (1995) ya li ser nasyonalîzma netew-dewletan wekî "nasyonalîzma banal" e ku tê de kar ji hêla dezgeha dewletê ve tê meşandin.

²⁸ Avakirina nasnameya projeyî 'Dema ku aktorên civakî... li veguhertina pêkhateya giştî ya civakî digerin' pêk tê (Castells, 1997, r. 8). Mînakeka vê jî tevgera femînîst e.

²⁹ Li gorî Hall (2006), "Tevgerên civakî bi taybetmendî karaktera xwe ji dewletên ku pê re tevdigerin digirin. Tevgerên hişmendîya siyasî dema ku dewlet bi rengekî keyfî tevdigerin, çi di warê bac, çewisandin, dîrxistin an jî leşkerkirina leşkeriyê da, çêdibin. Bê guman ev yek di nasyonalîzmê re derbas dibe" (r. 40). Li gorî Hall, mînak hene, mînaka li Hindistanê, ku têrkirina daxwazên neteweperwer ên komên neteweyî û hindikahiyên teşwîq kiriye ku dev jê berde an dereng bikeve armanc û tevgerên veqetandî û bi vî rengî pêşî li pevçûn, şer, şidet û windakirina jiyane bigire. Ji ber vê yekê, divê meriv neheyîre ku em fêr bibin ku nasnameya berxwedanê taybetmendiyek girîng a nîqaşa nasyonalîzmê ya hindikahiyên ku maf û daxwazên wan nayên rêz kirin e (Guibernau, 1999,1996).

neteweyî dînamîk e; ew ne seretayî ye û ne jî dê her û her wek xwe bimîne. Ew girêdayî kontekstê ye, ku tê wê maneyê ku "avakirinê cuda yê vegotinê yê nasnameya neteweyî li gorî çarçove û raya giştî ya ku tê da derdikevin şeklên cihê tene dayîn" (Wodak et al, 2009, r. 3).

Nasnameya Neteweyî û Gotar

Avakirina nasnameya neteweyî bi awayên girîng nîqaş e. Weke ku Billig (1995) pêşniyar dike, "xwedîbûna nasnameyê neteweyî, xwedîkirina awayên axaftinê yê li ser netewebûnê ye" (r. 8). Awayên ragihandina netewbûnê, bi taybetî di serdema televîzyon û internetê da, ne tenê zimanê devkî, di heman demê da amûrên ragihandinê yê dengî-dîtinî jî dihewîne. Ji bo ku ez vê pirrengiya medyaya nû bigirim nav xwe, ez têgîna axaftinê bikar tînim. Gotûbêj û pratîkên jîrbêjî beşdarî avakirin, nûsîn û parastina nasnameyên neteweyî dibin (Wodak, 2006b). Ji ber vê yekê, "lêkolîna nasnameyê divê lêkolîna hûrgulî ya axaftinê" bike (Billig, 1995, r. 8). Pêkhateyên gotara neteweperwerî bi gelemperî avakirina jîrbêjîya çand, ziman, herêm, sembol, dîrok û niha û paşerojeke hevpar dihewîne.

Gotara Nasnameya Neteweyî û Medya

Nasnameyên kolektîf di serî da bi wate û têgihîştinên hevpar ên di nav aktorên civakî da tene fêhm kirin. Ji ber vê yekê pêdivî ye ku avahiyên vegotinê yê nasnameya neteweyî di nav endamên paşerojê yê civatekê da bêne belavkirin û danûstandin (Ainsworth & Hardy, 2004; Hail, 1992; Triandafyllidou & Wodak, 2003). Medyaya girseyî ji bo belavkirin û bilêvkirina axaftinê nasnameya neteweyî îspat kiriye ku amûr û cîhên hêja ne (Anderson, 1991; Billig, 1995; Bishop & Jaworski, 2003; Chouliaraki, 1999; Madianou, 2005). Ji bo neteweyên bê dewlet, wek kurdan, yê ku sazîyên wan ên wek dibistanên xwe, wezaretên çandê û artêşê tune ne, teknolojîyên ragihandina girseyî çavkaniyên girîng ên navbeynkariyê û danûstandina li ser avahiyên nasnameya nîqaşê ne.³⁰

Lêbelê, teknolojîyên medyayê li gorî asta gihîştinê, jêhatîbûna wan a ji bo afirandina avahiyên semîyotîk û vegotinê, û di dawiyê da, peyama û wêneyên ku ew belav dikin, ji hev cuda ne. Zanyarên ragihandinê yê wekî Deutsch (1966) û McLuhan (1962, 1964) û çend zanyarên nasyonalîzmê yê wekî Gellner (1983) bal kişandine ser form û taybetmendiyên teknolojîk ên medyayê û guh nedane naveroka medyayê. Berevajî vê, zanyarên din, nemaze vekolerên gotarê, ku bi navbeynkariya di navbera medya û nasyonalîzmê da mijûl in, kêma zêde bala xwe dane taybetmendiyên teknolojîk ên medyayê û li şûna wê, li ser naveroka medyayê rawestiyane (Billig, 1995; Wodak et al., 2009). Gelek lêkolerên nasyonalîzmê jî girîngiya naverok û peyama medyayê piştrast kirine (Smith, 1998; Connor, 1994). Ev lêkolîn ji bo rola ragihandina medyayê di pêvajoyên avakirina nasnameyê da nêzîkatîyek hevsengtir pêşniyar dike. Dorûber girîng e, lê naverok jî girîng e. Di heman demê da şertên sosyo-çandî yê ku li ser çêkirin û vexwarina hilberên medyayê jî girîng in.

³⁰ Dibe ku ev ji bo piraniya Kurdên Iraqê yê ku li herêma xwe ya xweser dijîn derbas nebe. Lê belê ji bo Kurdên li Tirkîye, Îran, Sûriye û civakên dîasporîk derbas dibe.

Nêrînên Rêbazî³¹**Dane**

Daneyên televîzyonê ji 6-12ê Tebaxa 2005an, bi qasî 168 saetên weşana Televîzyona Kurdistanê (KTV) pêk tên. Daneyên Înternetê di deh salan da ji çavdêrîkirina çalakî û çavkaniyên kurdî yên serhêl, wek pelrêçên webê, malper, odayên sohbetê, weblog, forum û amûrên torên civakî (mînak, YouTube) hatin berhevkirin. Dane bi hevpeyvîninên e-nameyê û danûstendina kesane ya bi temaşevanên televîzyonê û bikarhênerên Înternetê re û hem jî bi raporkirina li ser dezgehên medyayî yên cihêreng ên ku li ser pratîkên axaftinê û aliyên sosyo-çandî yên medyayê yên di bin lêpîrsînê da radigihînin, dewlemend dibin.

Metoda Analîza Daneyan

Ji bo ravekirina pêwendiya di navbera nasnameya neteweyî, axaftin û medyayê da, ev lêkolîn ji hêla nêzîkatiya navdîsîplînî ya Analîziya Gotûbêja Rexnegir (CDA) ve tê agahdar kirin, nêzîkatiyek navdîsîplînî di vê wateyê da ku ew teoriyên civakî bi teoriyên ziman û axaftinê re tevlihev dike. Li gorî Chouliarakî û Fairclough (1999), CDA (Critical Discourse Analysis) di navbera teoriyên cihêreng ên civakî û zimanî da diyalogek hêsan dike (r. 16). Gotûbêj, pratîkeke civakî ye, di heman demê de pêkhate, têkilî û nasnameyên civakî pêk tîne. Wek mînak, nasnameyên neteweyî di bikaranîna ziman û axaftinê da têne xuyang kirin û bilêvkirin û di heman demê da bi pratîkên vegotinê têne avakirin, nûveberkirin û domandin. Lê belê divê du xal bîn zelalkirin. Ya yekem, axaftin bi serê xwe nasnameyan ava nakin; ew vê yekê dikin ji ber ku ew ji hêla merivan ve têne hilberandin û karanîna hin îdeoloji û nêrînên cihanê (Weiss & Wodak, 2003). Xala duyem jî ew e ku nasnameyên netewî li derveyî axaftinê hene; lê belê, ew bi navbeynkarî û bi riya axaftinê berdewam in.³²

Çarçoveya CDA ya ku li vir ji bo xwendina gotara medyayê tê pêşniyar kirin ji sê beşên bi hev ve girêdayî pêk tê: metn, pratîkên axaftinê û pratîkên sosyoçandî. Di asta nivîsê da, CDA analîzên hûrgulî yên taybetmendiyên nivîsê, wekî hêmanên zimanî û nîşanên bihîstwerî vedihewîne. Di asta pratîka axaftinê da, mijarên hilberandin û têbûnê yên metnê têne destnîşan kirin. Analîz di asta sosyoçandî da hewil dide ku rave bike ka şertên civakî, çandî û siyasî çawa bandorê li awayên hilberandin, belavkirin û têbûna metnê dikin.

Naveroka Beşan

Beşa duyem bi teorî û rêbazê ve girêdayî ye. Ew diyar dike ka nasnameyên netewî çawa avahiyên jîrbêjî ne. Lê belê, ji bo ku ew wêne û wateyên zimanî û semiyotîk bi bandor bin, divê di nav endamên paşerojê yên neteweyekê da bîne belavkirin û danûstandin. Ji bo merivên bê dewleta xwe, medyaya elektronîkî ya nû, wekî TVya satelaytê û Înternetê, îspat kiriye ku di nav amûrên herî pratîk û bi bandor ên hilberandin û belavkirina avahiyên nîqaşî yên nasnameyan da ne. Ji bo têgihiştina avahiyên jîrbêjîyê yên di mesela kurdan da çawa navbeynkarîyê dikin û

³¹ Zêdetir danasîna dane û metodolojiyê dê li pey were.

³² Min li vir bal kişand ser Hall (1980) ku dibêje: "Rastî li derveyî ziman heye, lê bi navbeynkariya ziman û bi rêya ziman her tim tê navbeynkarîkirin; tiştê ku em dikarin zanibin û bibêjin divê di nav axaftinê da û bi riya axaftinê were hilberandin" (r. 132).

van pratîkên axaftinê çî qas dikarin bibin xwedî çarçoveyeke analîtîk a gotebêjê hatiye pêşxistin.

Sê binbeşên sereke yê nê beşê hene. Di binbeşa yekem da, amûra zimanî di avakirina nasnameyê da bi vekolînek lêkolînên ku di vekolîna avahiyên jîrbêjî yê nasnameyên neteweyî da xwedî meyla analîtîka gotarekê ne, tê xuyang kirin. Digel ku tê destnîşan kirin ku avahiyên nasnameyê ne bi tenê yê axaftinê ne, beş destnîşan dike ku hebûna nasnameyê şiyana vegotina wê di ziman û zindeerkên din da vedihewîne. Ji ber vê yekê, lêkolîna nasnameyê hewce dike ku lêkolîna axaftinê bike. Di binbeşa duyemîn da girîngiya teknolojiyên ragihandinê, ji çapxaneyê heta Înternetê, di projeyên avakirina nasnameyê da nîşan dide. Tê gotin ku ji bo bibandor bin, divê avahiyên nasnameyê yê nîqaşî/jîrbêjî di nav merivan da bî belavkirin û muzakerekirin. Li vir giranî ne tenê li ser form û taybetmendiyên teknolojîk ên medyayê ye, ku ji bo piraniya lêkolêrên li ser netewe û medyayê bûye xala sereke (mînak, di xebatên Cari Deutsch, Marshall McLuhan, Benedict Anderson, David Morley, û Philip Schlesinger da), lê di heman demê da naveroka wan, avahiyên zimanî û dengî-dîtinî ên ku çapemenî vedibêje û belav dike. Di binbeşa sêyem da, nêzikatiya metodolojîk, Analîza Gotûbêja Rexnegir (CDA), tê pênasêkirin û ravekirin. Ev metodolojî di sê astan da derfeta analîzan dide: (1) nivîs (mîkro-analîzkirina awayên cûrbecûr yê nivîsan wekî ziman û wêne), (2) pratîkên axaftinê (hilberandin û bikaranîna metnan), û (3) şertên sosyo-çandî, siyasî û dîrokî yê ku li ser metnê medyayê yê di bin analîzê da ne.

Di beşa 3. da li ser nasnameya kurdî disekine. Di vir da mebest ew e ku pirrengî û perçebûna nasnameya kurdî li ser xetên siyasî, çandî, erdnîgarî û zimanî nîşan bide. Beş bi dîroka Kurdan a kevna û ya îroyîn dest pê dike. Ew di lêkolîna nasyonallîzma Kurd da berdewam dike ku eslê wê di tura sedsala borî de û sedemên têkçûna wê ya di afirandina nasnameya Kurdî ya li derveyî sînor de dinirxîne. Ez hem astengên derve û hem jî yê hundirîn ên li pêşiya pêkhatina nasnameya pan-Kurdî nîqaş dikim. Ev beş radigihîne ku di van salên dawîn da, çend lêkolêrên kurdnasî amaje bi wê yekê kirine ku nasnameya kurdî ya dersînori xurtir bûye û ku televizyona satelaytê, bi taybetî, di vî warî da bûye katalîzator. Ez pêşî dipirsim ka gelo divê medya bi yekdestdariya vê pêşkeftinê were hesibandin. Çend pêşhatên çandî û siyasî, ji serhildana Barzanî heta reformên dawîn li Tirkiyê, wek alîkarên potansiyel ên zêdekirina pêwendiyên û hişyariya etnîkî di nav Kurdan da tene gotûbêj kirin. Paşê ez bi bîr tînim ku, heta îro, li ser cîhê medyaya nû ya kurdî tu analîzeke berfireh nehatiye kirin. Divê em lêbikolin ka çima di van demên dawîn da di mijara kurdan da ev pêwendiya xurt bi nasnameya kurdî ya kolektîf û medyaya girseyî re çêbûye. Di beşê da jî tê xwestin ku lêkolîn bê kirin ka televizyona satelaytê û internet ji bo Kurdan çî kariye bikin ku medyayên din nekarîn bikin.

Li ser bîngeha lêkolînên sazîrî yê ku destnîşan dikin ku medyaya girseyî ji bo piraniya projeyên avakirina neteweyê, eger ne yê din, bîngeh bûne, beşa 4. eşkere dike ku çima medyaya kevneşopî nekariye heman tiştî ji bo Kurdan bike. Kurte dîroka medyaya kurdî tê pêşkêş kirin da ku diyar bike ka çima çapemenî, radyo û televîzyonên kabloyî nekariye bibe navgîna girseyî ya kurdî, ku bikaribe civakek kurdî ya bi rastî xeyalî biafirîne. Di dawiyê da, dîroka televizyona kurdî ya satelaytê û internêta bi qismî li ber ronahiya çend lêkolînên ku bi tevayî an jî beşek ji van her du teknolojîyên ragihandinê yê kurdî hatine terxankirin, tê pêşkêş kirin. Di vir da armanca sereke ew e ku mirov vê argumana xwe bide nasîn ku bi derketina televîzyonên satelaytê û internetê re kurdan cara yekem bi awayekî bêhemdî dest bi

danûstandina diyalog û spontan kirine. Wekî din tê texmînkirin ku ev guhertina di ragihandina di nav kurdan da nikare bê bandor li awayên avakirin û belavkirina nasnameyên kurdan be. Lê ya ku divê bê kirin ew e ku were lêkolîn kirin ku kurd bi rastî bi van medyaya nû ya di destê xwe da çi dikin.

Beşa 5. ji bo nerîneke giştî ya Kurdistan TV û daneyên ampîrîkî yên ji bernameyên KTV yên ku di heyama hefteyekê de (168 saet) hatine tomakirin, hatiye berhevkirin. Li dû çarçoweya sêyem a analîza axaftinê ya medyayê ku berê hatî destnîşan kirin, ev beş li ser asta pratîkên axaftinê li ser analîzê disekine. Piştî birêxistinkirina daneyan di çend kategoriyan da, cureyên bernameyên ku KTV diweşîne diyar dibin. Bi rêberiya çend pirsên lêkolînê, paşê, ravekirinên din têne pêşkêş kirin da ku pratîkên hilberandin û têbûna metnên medyayê yên ku ew bi nasnameyên kurdî yên herêmî an derveyî sînor ve girêdayî ne, werin destnîşankirin. Ev pirs ev in: (1) Pêşandanên ku ji bo dîrok, demografi û erdnîgariya beşên din ên Kurdistanê hatine veqetandin hene? (2) Gelo KTV kêşeyên rojane yên girêdayî hin beşên Kurdistanê yan yên Kurdistanê Iraqê tenê dinirxîne? (3) Kultura kê, ya Kurdistanê Iraqê bi tenê yan jî yên din, di KTV da xuya dike? (4) Gelo ji bilî Kurdên Iraqê Kurdên din beşdariyê di çêkirina bernameyên TVyê da dikin (mînak, wek mazûvan an hoste, çêker û derhêner)? (5) Gelo Kurdên ne Iraqî wek mêvan, bangewaz, hevpeyvîn beşdarî pêşandan û bernameyan dibin?

Ji nû ve xebitandina Wodak el al. (2009) rêbaza tehlîlkirina avakirina dîskursîf a nasnameya neteweyî, di beşa 6. da mîkro-analîzek (devkî û dîtbarî) ya metnên KTVyê tê kirin da ku nîşan bide ku çawa beşên cihêreng ên vegotina nasnameya neteweyî (wek dîrok/rabirdû), niha û paşeroj, ziman, sembolên netewî û xak û welat) têne avakirin û ji nû ve hilberandin. Ji nû ve xebitandina Wodak el al. (2009) rêbaza tehlîlkirina avakirina dîskursîf a nasnameya neteweyî, di beşa 6. da mîkro-analîzek (devkî û dîtbar) ya metnên KTVyê tê kirin da ku nîşan bide ku çawa beşên cihêreng ên vegotina nasnameya neteweyî (wek dîrok/rabirdû niha û paşeroj, ziman, sembolên netewî û xak û welat) têne avakirin û ji nû ve hilberandin. Mîkro-analîzkirina nivîsên televizyonê bi analîzkirina bernameyê hewayê tê nîşandayîn, nîşan dide ku çawa îmajê derûnî ya Kurdistanê mezin li ser bingeheke rojane ji nû ve bi navên cihên erdnîgarî û bi sembolîk ji nû ve xêzkirina nexşeya Kurdistanê mezin bi riya wêneyên liv û hewayê pêşgotinê têne avakirin. Analîz nîşan dide ku KTV, ku girêdayî rêxistineke herêmî ya Kurdên Iraqê ye, bi eşkereyî wek kurdekî iraqî dimîne, lê bi awayekî nepenî beşdarîya ji nû ve avakirina nasnameya kurdî ya li derveyî sînor dike. Di binbeşa dawî ya vê beşê da nêzikatiyek analîzek pîrmodal a stranek welatparêziya kurdî ya ku pir caran di KTV de tê weşandin cih digire. Di vir da mebest ew e ku nîşan bide ka çawa pêkhatiyên cihêreng ên vegotina nasnameya neteweyî di sê awayên sereke yên vê nivîsa dengî-dîtbarî da ji nû ve têne avakirin: zimanê devkî, wêneyên dîtbarî û muzîk. Di analîzê da herî kêma du nasnameyên siyasî yên Kurd ên di heman metnê da hevrikiyê dikin, nasnameyek herêmî ya Başûrê Kurdistanê (bixwîne Iraqî) û nasnameya Kurd a panoramîk û derveyî sînor diyar dike. Sedem û encamên vê pêkhatina nasnameya tevlihev di beşa dawî da têne nîqaş kirin.

Beşa 7. diyar dike ku Înternetê ne tenê ji rêxistinên siyasî yên bi hêz ên Kurdan re, lê ji bo takekesên Kurdan û komên marjînal, wek jinên ku, bi teorîk, dikarin nasnameyên kurdî yên cuda ji yên partiyên siyasî yên kurdî, yên ku di heman demê da xwediyên xwe bûn û xwediyên wan jî bûn, qadên ragihandinê yên girîng peyda kiriye ku kontrolkirina hemû televizyonên kurdî yên satelaytê, ku bê guman navgîna herî bi hêz e li Kurdistanê û di nav civakên kurd ên

diasporîk da, ava bikin. Ji bo ronîkirina vê yekê, ez ê pêşî daneyên Înternetê yên ku ji bo vê lêkolînê hatine berhev kirin pêşkêşî bikim. Piştî vê yekê danasîna pêkhateyên Înternetê yên Kurdî, wek nimûne, malper, odeyên sohbetê, blog, forum û amûrên din ên tora civakî yên mîna YouTube û Facebookê tê vegotin. Koka Înternetê ya di nav kurdan da û çiqasî hatiye bikaranîn tê ragihandin. Çavdêrî dê li ser bingehe çavdêriya min a aktîf a zêdeyî deh salan li ser çalakiyên kurdî yên serhêl, û name û hevpeyvînên bi kesên ku hem di hilberîn û hem jî di bikaranîna tekstên Înternetê yên Kurdî da cih digirin, be. Paşê tê pirsîn: çi avahîyên dîskursîf û semîyotîk ên nasnameyên kurdî li ser înternetê hene?

Beşa 8. ji bo vekolîna tekstî ya naveroka pêkhateyên cuda yên Înterneta Kurdî hatiye veqetandin. Analîz ku hem awayên zimanî û hem jî yên dîtbarî digre nav xwe, nexşeyên avahîyên vegotinê yên nasnameyê û celebên nasnameyên kurdî yên ku hatine vegotin radixe ber çavan. Wek mînak di beşê da behsa xebatên bloggeriyê yên du jinên kurd dike. Bi hevpeyvîna bi bloggeran ra û analîzkirina nivîsên wan ra, lêkolîn li ser motîvên bloggerên bi kurdî û çawa ew vê yekê wekî îfadeya nasnameya xwe ya etno-neteweyî dibînin radigihîne. Her du jin bi eslê xwe ji Îranê ne, ku kurdî tê da tu statûyeke fermî nîne, bi saya bloggeriyê yekem car behsa serpehatiya xwe ya bi hestiyarî ya kûr a fêrbûna nivîsandina bi zimanê dayîkê dikin. Înternetê ji wan ra qadeke danûstendîne peyda kiriye ku tê da hesta xwe ya aîdiyeta kurda ya li derveyî sînor û kolektîf diyar bikin.

Di beşa dawî, nîqaş û encamnameyê da, ez beşdarî beşa sêyemîn a çarçoveya vê lêkolînê dibim: pratîkên sosyokulturî. Li vir ez di çarçoveyeke sosyokulturî û siyasî da ku li ser hilberandin û bikaranîna gotarên ku hatine analîzkirin, di du astên din da (pratîkên metinkî û nîqaşan) da rave dikim. Di vir da bal tê kişandin ser wê yekê ku çima di vê demê da ev aktorên civakî di nav avahîyên nasnameyên weha yên ku di lêkolînê da hatine xuyang kirin, dikin û encamên muhtemel ên van çalakiyên nîqaşê ji bo Kurdan û her weha li herêmê çi ne. Ma medyaya nû dikare nasnameya pan-Kurdî û daxwaza avakirina Kurdistana mezin a serbixwe xurt bike? Di vê pêvajoya damezrandina nasnameyê da du medya dikarin bandorên cûda hebin û dikarin bibin çi? Vekolîna bersivên muhtemel ên van pirsan bi kurteya encamên giştî yên lêkolînê û nîqaşek li ser hin encamên vê lêkolînê ji bo lêkolînên din ên pêwendîya di navbera nasnameyên kolektîf, axaftin, û teknolojiyên ragihandinê da di çarçoveyek din da tê şopandin.

Çavkanî / References

- Agence France Press (AFP). (2005, July 15). Rioting erupts in Iranian hotbed of Kurdish nationalism. Retrieved July 17, 2005, from www.payvand.com/news/archive/6-05.html.
- Ainsworth, S., & Hardy, C. (2004). Critical discourse analysis and identity: Why bother? *Critical Discourse Studies*, 1(2), 225–259.
- Anderson, B. (1991 [1983]). *Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism* (Rev. ed.). London: Verso. (1992). Long- distance nationalism: World capitalism and the rise of identity politics. Conference papers (Working paper 5.1). Conference on Nation, National Identity, Nationalism, September 10–12, 1992. University of California, Centre for German and European Studies.
- Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization*. Minneapolis, Minn.: University of Minnesota Press.

- Billig, M. (1995). *Banal nationalism*. London: Sage.
- Bird, C. (2004). *A thousand sighs, a thousand revolts: Journeys in Kurdistan*. New York: Ballantine Books.
- Bishop, H., & Jaworski, A. (2003). "We beat 'em": Nationalism and the hegemony of homogeneity in the British press reportage of Germany versus England Euro 2000. *Discourse & Society*, 14(3), 243–271.
- Black, G. (1993). *Genocide in Iraq: The Anfal campaign against the Kurds: A Middle East Watch report*. New York: Human Rights Watch.
- Bourdieu, P. (1991). Language and symbolic power. J. Thompson (Ed.) (G.Raymond & M. Adamson, Trans.). Cambridge: Harvard University Press.
- Breuilly, J. (1993). *Nationalism and the state* (2nd ed.). Manchester: Manchester University Press. British Broadcasting Corporation (BBC). (1999, February 19). Kurdish arrests "reach 1000." Retrieved December 15, 2005, from <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/282492.stm>.
- Brubaker, R. (2004). *Ethnicity without groups*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bulloch, J., & Morris, H. (1992). *No friends but the mountains: The tragic history of the Kurds*. New York: Oxford University Press.
- Calhoun, C. J. (1993). Nationalism and ethnicity. *Annual Review of Sociology*, 19, 211–239. (1997). *Nationalism*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Castells, M. (1997). *The power of identity*. Oxford: Blackwell.
- Chouliaraki, L. (1999). Media discourse and national identity: Death and myth in a news broadcast. In R. Wodak & C. Ludwig (Eds.), *Challenges in a changing world: Issues in Critical Discourse Analysis* (37–62). Wien: PassagenVerlag.
- Ciment, J. (1996). *The Kurds: State and minority in Turkey, Iraq and Iran*. New York: Facts On File, Inc.
- Collins, R. (1990). *Culture, communication & national identity: The case of Canadian television*. Toronto: University of Toronto Press.
- Connor, W. (1994). *Ethnonationalism: The quest for understanding*. Princeton: Princeton University Press.
- Dascal, M. (2003). Identities in flux: Arabs and Jews in Israel. In G. Weiss & R. Wodak (Eds.), *Critical discourse Analysis: Theory and interdisciplinarity* (150–166). New York: Palgrave Macmillan.
- Deutsch, K. (1953). The growth of nations: Some recent patterns of political and social integration. *World Politics*, 5(2), 168–195. (1966). *Nationalism and communication: An inquiry into the foundations of nationality* (2nd ed.). New York: M.I.T. Press.
- Drummond, P., Paterson, R., & Willis, J. (Eds.) (1993). *National identity and Europe: The television revolution*. London: BFI Publishing.

- Fernandes, D. (2007). *The Kurdish and Armenian genocides: From censorship and denial of recognition?* Stockholm: Apec Förlag.
- Fowler, R., Hodge, B., Kress, G., & Trew, T. (1979). *Language and control*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures: Selected essays*. New York: Basic Books.
- Gellner, E. (1983). *Nations and nationalism*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Guibernau, M. (1996). *Nationalisms: The nation- state and nationalism in the twentieth century*. Oxford: Polity Press. (1999). *Nations without state: Political communities in a global age*. Oxford: Polity Press. (1997). *Nationalism*. New York: New York University Press.
- Gunter, M. M. (2005). *The Kurdish minority identity in Iraq*. In M. Shatzmiller (Ed.), *Nationalism and minority identities in Islamic societies* (264–281). London: McGill-Queen's University Press.
- Hall, J. (1993). *Nationalisms: Classified and explained*. *Daedalus*, 122, 1–28. (2006). *Structural approaches to nations and nationalism*. In G. Delanty & K. Kumar (Eds.), *The Sage handbook of nations and nationalism* (33–43). London: Sage.
- Hassanpour, A. (1992). *Nationalism and language in Kurdistan*. San Francisco: Mellon Press. (1996). *The creation of Kurdish media culture*. In P. Kreyenbroek & C. Allison (Eds.), *Kurdish culture and identity* (48–84). London: Zed Books Ltd. (1997). *Language and television*. In H. Newcomb (Ed.), *Encyclopaedia of television* (Vol. 1, 923–926). Chicago: Fitzroy Dearborn Publishers. (1998). *Satellite footprints as national borders: MED-TV and the extraterritoriality of state sovereignty*. *Journal of Muslim Minority Affairs*, 18(1), 53–72. (2003a). *Diaspora, homeland and communication technologies*. In K. H. Karim (Ed.), *The media of diaspora* (76–88). London: Routledge. (2003b). *The making of Kurdish identity: Pre- 20th century historical and literary discourses*. In A. Vali (Ed.), *Essays on the origins of Kurdish nationalism* (106–162). Costa Mesa: Mazda Publishers. (2010a). *Şovinîzmî Soranî û Efsanekanî: Beşî dû* (Sorani chauvinism and its myths: Part one). *Farhang*, 22, 4–10. (2010b). *Şovinîzmî Soranî û Efsanekanî: Beşî dû* (Sorani chauvinism and its myths: Part two). *Farhang*, 24, 4–8.
- Hastings, A. (1997). *The construction of nationhood: Ethnicity, religion and nationalism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Higgins, M. (2004). *The articulation of nation and politics in the Scottish press*. *Journal of language and politics*, 3(3), 463–483.
- Hobsbawm, E. (1988). *Introduction: Inventing traditions*. In E. Hobsbawm & T. Ranger (Eds.), *The Invention of tradition* (1–14). Cambridge: Cambridge University Press. (1990). *Nations and nationalism since 1780: Programme, myth, reality*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hoch, M. (2006). *Modernization and communication as factors of nation formation*. In G. Delanty & K. Kumar (Eds.), *The Sage handbook of nations and nationalism* (21–32). London: Sage.

- Huchinson, J., & Smith, A. D. (Eds.) (1994). *Nationalism*. Oxford: Oxford University Press.
- Innis, H. (1951). *The bias of communication*. Toronto: University of Toronto Press.
- Kane, A. (2000). Narratives of nationalism: Constructing Irish national identity during the Land War, 1879–1882. *National Identities*, 2(3), 245–264.
- Kedouri, E. (1993). *Nationalism* (4th ed.). Oxford: Blackwell.
- Kreyenbroek, P., & Allison, C. (Eds.) (1996). *Kurdish culture and identity*. London: Zed Books.
- Kymlicka, W., & Straehle, C. (1999). Cosmopolitanism, nation-states, and minority nationalism: A critical review of recent literature. *European Journal of Philosophy*, 7(1), 65–88.
- Law, A. (2001). Near and far: Banal national identity and the press in Scotland. *Media, Culture & Society*, 23(3), 299–317.
- Madianou, M. (2005). *Mediating the nation: News, audiences and the politics of identity*. London: UCL Press.
- Malešević, S. (2006). Nationalism and the power of ideology. In G. Delanty & K. Kumar (Eds.), *The Sage handbook of nations and nationalism* (307–319). London: Sage.
- McDowall, D. (2004). *A modern history of the Kurds* (3rd ed.). London: I. B. Tauris.
- McLuhan, M. (1960). Effects of the improvements of communication media. *Journal of Economic History*, 20 (4), 566–575. (1962). *The Gutenberg galaxy: The making of typographyic man*. Toronto: University of Toronto Press. (1964). *Understanding media: The extensions of man*. New York: Mentor Books.
- Mojab, S. (2001). *Women of a non-state nation: The Kurds*. Costa Mesa, Calif.: Mazda.
- Morley, D. (1992). *Television, audiences and cultural studies*. London: Routledge. (2000). *Home territories: Media, mobility and identity*. London: Routledge. (2004). *Broadcasting and the construction of the national family*. In R. C. Allen & A. Hill, *The television studies reader* (418–441). London: Routledge. O’Leary, B., & Salih, K. (2005). The denial, resurrection, and affirmation of Kurdistan. In B. O’Leary, J. McGarry & K. Salih (Eds.), *The future of Kurdistan in Iraq* (3–43). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Price, M. E. (1995). *Television: The public sphere and national identity*. Oxford: Clarendon Press. (2001). Satellite broadcasting as trade routes in the sky. In Joseph M. Chan & Bryce T. McIntyre (Eds.), *In search of boundaries: Communication, nation-states and cultural identities* (146–167). Westport, CT: Abex Publishers.
- Randal, J. C. (1997). *After such knowledge, what forgiveness? My encounters with Kurdistan*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Riggins, S. H. (1997). The rhetoric of othering. In S. H. Riggins (Ed.), *The language and politics of exclusion* (1–30). London: Sage.
- Romano, D. (2002). Modern communications technology in ethnic nationalist hands: the case of Kurds. *Canadian Journal of Political Science*, 35(1), 127–149. (2006). *The*

Kurdish nationalist movement: Opportunity, mobilization, and identity. Cambridge: Cambridge University Press.

Ryan, N. (1997 March). Med- TV newsfla sh. Wired, 4–9.

Schlesinger, P. (1991). Media, state and nation: Political violence and collective identities. London: Sage. (1999). Changing spaces of political communication: The case of the European Union. *Political Communication*, 16, 263–279.

Siddiqui, H. (1999, February 21). Finding the mix of home and homeland *Toronto Star*, A13.

Silverstone, R. (1999). Why study the media? London: Sage.

Smith, A. (1983). Theories of nationalism (2nd ed.). London: Duckworth. (1991). National identity. Reno: University of Nevada Press. (1996). LSE centennial lecture: The resurgence of nationalism? Myth and memory in the renewal of nations. *The British Journal of Sociology*, 47(4), 575–598. (1998). Nationalism and modernism. London: Routledge. (1999). Myths and memories of the nations. Oxford: Oxford University Press.

Triandafyllidou, A., & Wodak, R. (2003). Conceptual and methodological questions in the study of collective identities: An introduction. *Journal of Language and Politics*, 2(2), 205–223.

Vali, A. (1998). The Kurds and their “others”: Fragmented identity and fragmented politics. *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East*, 18(2), 82–95. (2003). Genealogies of the Kurds: Constructions of nation and national identity in Kurdish historical writing. In A. Vali (Ed.), *Essays on the origins of Kurdish nationalism* (58–105). Costa Mesa: Mazda Publishers.

Van Bruinessen, M. (1992). Agha, shaikh and state: The social and political structures of Kurdistan. London: Zed books. (1999) *The Kurds in movement: Migrations, mobilisations, communications and the globalisation of the Kurdish question*. Islamic area studies, working paper series, no. 14. Tokyo: Islamic Area Studies Project Management Office. (2000a). *Kurdish ethno- nationalism versus nation- building states: Collected articles*. Istanbul: The ISIS Press. (2000b). *Transnational aspects of the Kurdish question*. Working paper, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute, Florence. Retrieved November 13, 2004, from www.let.uu.nl/~martin.vanbruinessen/personal/publications/transnational_Kurds.htm.

(2003). Ehmedî Xanî's Memû Zîn and its role in the emergence of Kurdish national awareness. In A. Vali (Ed.), *Essays on the origins of Kurdish nationalism* (40–57). Costa Mesa: Mazda Publishers.

Van den Berghe, P. (1995). Does race matter? *Nations and Nationalism*, 1(3), 357–368

Weiss, G., & Wodak, R. (2003). Introduction: Theory, interdisciplinarity and critical discourse analysis. In G. Weiss & R. Wodak (Eds.), *Critical discourse Analysis: Theory and interdisciplinarity* (1–32). New York: Palgrave Macmillan.

- Williams, L. (1999). National identity and the nation state: Construction, reconstruction and contradiction. In K. Cameron (Ed.), *National identity* (7–18). Exeter (Eng.): Intellect.
- Wodak, R. (2006a). Critical Linguistics and Critical Discourse Analysis. In J. O. Östman & J. Verschueren (Eds.). *Handbook of pragmatics* (1–24). Amsterdam: John Benjamins.
- (2006b). Discourse- analytic and socio- linguistic approaches to the study of nation(alism). In G. Delanty & K. Kumar (Eds.), *The Sage handbook of nations and nationalism* (104–117). London: Sage.
- Wodak, R., de Cillia, R., Reisigl, M., & Mitten, R. (1999). *The discursive construction of national identities*. Edinburgh: Edinburgh University Press. (2009). *The discursive construction of national identities* (2nd ed.). Edinburgh: Edinburgh University Press.